

İLSAM Akademi Dergisi

Journal of ILSAM Academy

ISSN 2757-9212

Sabri Tandoğan'ın Hayatı ve Tasavvufi Görüşleri

Sabri Tandoğan's Life and Sufi Views

Göktaş, Enes. *Sabri Tandoğan'ın Hayatı ve Tasavvufi Görüşleri*.

Ankara: Sonçağ Yayınları, 2024. ISBN: 978-625-6074-73-6.

Dr. Nuran Döner, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü
Öğretim Üyesi, nuran.doner@bilecik.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8739-7113

Cilt / Issue: 5(1), 65-68 **Geliş Tarihi:** 25.03.2025 **Kabul Tarihi:** 25.04.2025

Atıf: Döner, Nuran. "Sabri Tandoğan'ın Hayatı ve Tasavvufi Görüşleri". Enes Göktaş, *İLSAM Akademi Dergisi* 5/1 (Nisan 2025), 65-68.

Dipnot: Nuran Döner, "Sabri Tandoğan'ın Hayatı ve Tasavvufi Görüşleri". Enes Göktaş, *İLSAM Akademi Dergisi* 5/1 (Nisan 2025), Sayfa

ÖZ

Tasavvuf ilim dalının önemli bir alanını *ricâlu's-sûfiyye* yani sûfilerin hayat hikâyelerinin, eserlerinin ve sözlerinin yer aldığı çalışmalar oluşturur. Tasavvuf tarihi boyunca da kurucu şahsiyetler ve kavramların oluşturucuları da eserlerinde bu tür sûfi biyografilerine yer vermişlerdir. Bundan dolayı, günümüz tasavvuf araştırmalarında da şahıs çalışmaları önemli bir yer tutmaktadır. Kritiği yapılan bu çalışmada da 2015 yılında vefat etmiş olan önemli bir sûfi şahsiyetin hayatı, eserleri ve tasavvufi görüşleri ele alınmıştır. Hayatı ele alınırken, kronolojik sıraya dikkat edilmiştir. İncelemeye konu olan Sabri Tandoğan'ın gönül dostları ve manevî evlatları'nın verdiği bilgilerden derlenen kıymetli notlar da kitapta yer almaktadır. O'nun aynası mesabesinde olan yetiştirdiği şahsiyetlerle hâtıratı yâd edilse de kitap daha ziyade kendisinin tasavvufi düşüncesini ortaya koymaya çalışmıştır. Sabri Tandoğan'ın tasavvufa dair olan görüşleri, tasavvufun temel kavramları açısından ortaya konulmuştur. Kendisinin eserleri incelenirken de kitapların farklı basım yılları ile

The content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

birlikte muhteva analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Biyografi, Sabri Tandoğan, Gönül, Marifet.

ABSTRACT

One of the key areas within the field of Sufism (tasavvuf) is *ricâlu's-sûfiyye*, comprising studies on the life stories, works, and sayings of Sufi masters. Throughout the history of Sufism, founders and pivotal figures have highlighted such Sufi biographies in their productions. As a result, biographical research continues to hold a significant place in contemporary Sufi studies. In the book under review, the life, writings, and Sufi views of an important figure who passed away in 2015 are examined. The chronological progression of his life is carefully presented. Additionally, the book includes valuable notes gathered from his devoted companions and spiritual descendants, known as *gönül dostları* and *manevî evlatları*. Although the work commemorates his legacy through the individuals he nurtured—serving as reflections of his own spiritual journey, it primarily aims to illuminate his Sufi thought. The book situates Sabri Tandoğan's perspectives within the fundamental concepts of Sufism. Furthermore, while analyzing his written works, it provides content analyses alongside references to their different publication dates.

Keywords: Sufism, biography, Sabri Tandoğan, heart, gnosis

“Yunus’u sevdim. O’na aşkla bağlandım.

Yıllar geçti, aşkım hergün daha çok arttı.

Onu düşünmeden, ondan şiirler okumadan bir günüm geçmedi.”

(S. Tandoğan)

Günümüz Türkiye’sinin sûfî şahsiyetlerinden biri olan Sabri Tandoğan, 1934 yılında doğup, 2015’de ebedî âleme sırlanmıştır. Kitap, Sabri Tandoğan’ın hayatını ve tasavvufî yönünü ele almaktadır. Eser, aynı isimle 2023 yılında tamamlanmış olan Yüksek Lisans tezinin kisve-i tab’a bürünmüş şeklidir.

Sosyal hayatta Danıştay Üyesi olarak tanınan Sabri Tandoğan, aynı zamanda farklı mecralarda yaptığı tasavvufî sohbetlerle de meşhur olmuştur. Yazara göre gelecek nesillere örnek olabilecek önemli bir kişi olan Sabri Tandoğan’ın günümüz insanının manevî problemlerine pratik çözümler sunması onu ayrıca önemli kılmaktadır. Meseleleri tasavvufî bakış açısıyla yorumlama noktasında dikkat çeken Sabri Tandoğan’ın tasavvufî görüşleri mezkur eserde tasavvufî kavramlar üzerinden ele alınmıştır. Sabri Tandoğan, yaşadığı sosyal çevrede,

insanın manevî buhranlardan kurtuluşuna çareler sunmaktadır. O, insanoğlunun, Allah'la, sanatla, güzellikle sohbeti vesile kılarak irtibatının sağlanması gerektiğine dikkat çekmektedir. Eserden anlaşıldığı kadarıyla kendisinin yaşamı, tasavvufî hassasiyet üzere geçmiştir. Evinde, iş yerinde sosyal yaşamında Yunus Emre gibi etkilendiği sufiler kendisine model şahsiyet olmuştur. Eşi Rânâ Hanım'la geçen kırk dört yıllık evlilik hayatı süresince bir kez dahi münakaşa etmediklerini kendileri ifade etmiştir. Sabri Tandoğan'ın konuşma ve sohbetlerinin biraraya getirilmesi neticesinde ortaya çıkan ve Sabri Tandoğan Kültür ve Edebiyat derneği tarafından neşredilen on dört ciltlik Gönül Sohbetleri isimli kitapları onun fikirlerini tanımak açısından okuyucularına epey tatminkar malzeme sunmaktadır.

Kitap, giriş, iki bölüm ve bir de sonuçtan oluşmaktadır. Giriş bölümünde çalışmanın amacı, kapsamı, önemi ve literatür hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde ise Sabri Tandoğan'ın hayatı, eserleri ve şahsiyeti ele alınmıştır. Hayatı ele alınırken doğumu, ailesi, çocukluğu, askerlik hizmeti, evliliği, iş hayatı, tasavvufî şahsiyeti, intisabı, etkilendiği şahsiyetler, vefatı başlıkları altında detaylı bir şekilde ele alınmıştır. İkinci bölümde ise eserlerinden yola çıkarak Tandoğan'ın tasavvufî fikirleri, tasavvufî kavramlar bazında değerlendirilmiştir. Burada ele alınan kavramlar şunlardır: Tasavvuf, Seyr u sülûk, şeriat, tarikat, marifet, tevhîd zikir, murakabe, sohbet, sükût, oruç, takva, nübüvvet, kerâmet, istikâmet, keşf, ihlas, aşk, muhabbet, fakr, tevâzu, mürid-mürşid, teslimiyet, edep, kalb-i selîm, hikmet, nefis, ruh, belâ, rıza, sabır, şükür, ibadet, amel, dua, dünya, ölüm. Kitabın sonuç kısmında ise eserdeki bulgular ve tesbitler ortaya konulmuştur.

Kitabın sonucundaki şu ifadeler Sabri Tandoğan'ın önemini net bir şekilde ortaya koymaktadır: “Sabri Tandoğan Efendi hem batıyı, hem doğuyu çok iyi bilen bir kişidir. Hayatında ümitsizlik hiç olmamıştır, ümitsizlik ve buhrân bataklığında olanlara da pratik ve uygulanabilir çözümler sunmuştur. Tandoğan, tasavvufî mânâda bir şeyh olmamasına rağmen televizyon, radyo, dergi, gazete, e-posta gibi zamanındaki modern iletişim vasıtalarının hemen hepsini kullanarak insanlara ulaşmış, onların soru ve sorunlarına çözümler sunmuştur. Bu şekilde tasavvufta farklı bir irşad profili ve metodu ortaya koymuştur. Tandoğan Efendi'nin her konuda referansı Kur'an, Sünnet ve büyük sûfîlerin sözleri olmuştur. Ayrıca Hz. Peygamber (s.av.)in “Ya hayır söyle ya sus” prensibi, hemen her ortamda üzerine vurgu yaparak zikrettiği bir hayat felsefesi olmuştur. Yunus Emre, sözleri ile onun hemen her sohbetinde referans verdiği en önemli sûfî olmuştur. Tandoğan efendi insanları irşadda en fazla tasavvuftaki sohbet metodunu kullanmıştır. Sohbetlerinde irticalen konuşmuş ve mevzuyu şiir, menkıbe ve güzel sözlerle çekici ve daha anlaşılır hale getirmiştir. O aynı

zamanda Türkçemizi de çok güzel bir şekilde kullanan iyi bir edip ve hatiptir.”

Eser, hacim olarak küçük olmakla birlikte muhteva olarak efradını câmi, ağyârını mâni bir çalışmadır. Yakın zamanda yaşamış; günümüzün ve coğrafyamızın problemlerini bilen bir kamil insanın hayatını ve tasavvufi şahsiyetini net bir şekilde ortaya koyması bakımından takdire şâyân bir çalışmadır. Ayrıca kitabın, yakın tarihimizde etkili olmuş Sabri Tandoğan gibi şahsiyetlerin tüm yönleriyle akademik olarak çalışılması konusuna da bir katkı sağlaması mümkündür.